

Visienota inzake de omlegging van de NVB 21 “Bilzen, Lanaken, Riemst, tussen Hoge Kempen en Sint-Pietersberg” (deel gelegen op de oostelijke oever van het Albertkanaal) langs het Zouwdal met koppeling aan de NVB 80 “delen van de Zuid-Willemsvaart”

1. AANLEIDING

Door de leemontginning en de uitbouw van het watergebonden regionaal bedrijventerrein Albertknoop, zoals voorzien in het Gewestelijk RUP Leemontginning (22/09/2006), zal er een belangrijke barrière ontstaan in de provinciale natuurverbinding (NVB) 21 “Bilzen, Lanaken, Riemst, tussen Hoge Kempen en Sint-Pietersberg”. Deze verbinding maakt deel uit van de ecologische noord-zuidcorridor langs de Maas, Albertkanaal en Zuid-Willemsvaart. Deze ecologische corridor langs het Albertkanaal heeft momenteel belangrijke verbindingswaarde: o.a. voor de schraallandsoorten als Veldparelmoervlinder en klaverblauwtje, als voor reptielen (Levendbarende hagedis), vleermuizen en grotere zoogdieren, zoals de das.

De NVB 21 wordt in het RSPL de rol toebedeeld om te fungeren als Euregionale en Vlaamse natuurlijke toegangspoort (ontsnippering over de grenzen). De noordelijker gelegen NVB 80 “delen van de Zuid-Willemsvaart” krijgt in het RSPL een iets bescheidenere rol: verbinding die intern de Limburgse natuurlijke structuur dient te ontsnipperen (Limburg de rol van Vlaamse genenpool). Het westelijk talud van het Albertkanaal werd aangewezen als SBZ (habitatrichtlijngebied Overgang Kempen - Haspengouw).

Voor situering provinciale natuurverbindingen, de Zouwdalcorridor en leemontginning zie kaart 1 als bijlage

2. PLANNINGSCONTEXT

Zie hiervoor kaart 2.a als bijlage.

Gewestelijk RUP Leemontginning

Door het Gewestelijk RUP Leemontginning (22/09/2006) werden ter hoogte van de zoekzone voor NVB 21 (Lanakerveld) de volgende gewestplanbestemmingen gewijzigd:

Zone tussen grenspalen	Gewestplan bestemming	Opp.	GRUP Bestemming	GRUP overdruk	Opp.
Talud Albertkanaal thv 91-92-93	Agrarisch gebied	0,7 ha	Natuurgebied	---	2,5 ha
	Agrarisch gebied met overdruk kleiontginningsgebied	1,0 ha			
	Industriegebied	0,8 ha			
91-92	Industriegebied	4,7 ha	Gebied voor verwerking van oppervlaktegrondstoffen	---	9,3 ha
92-93	Agrarisch gebied met overdruk kleiontginningsgebied	4,6 ha			
		1,4 ha	Gebied voor winning van oppervlaktedelfstoffen met - voorbestemming bouwvrij agrarisch gebied - nabestemming regionaal bedrijventerrein met watergebonden karakter	---	21,2 ha
93-94	Agrarisch gebied met overdruk reservegebied voor kleiontginning	20,0 ha			
94-95	Agrarisch gebied	35,5 ha	Aanduidingen - WA: regionaal bedrijventerrein met watergebonden karakter. - GRB: gemengd regionaal bedrijventerrein	Fasering 2	11,5 ha
96-97	noordelijk deel (15,7 ha) met overdruk reservatiegebied			noordelijk deel: (15,7 ha) reservatiezone Cabergkanaal	23,9 ha

Na het realiseren van de voorziene ontginningen en bestemmingen blijft 2,5 natuurgebied over, t.o.v. 9,3 ha gebied voor verwerking van grondstoffen (nabestemming niet bepaald) en 55,6 ha regionaal bedrijventerrein met watergebonden karakter.

Op de oostelijke oever van het Albertkanaal wordt de momenteel functionele natuurverbinding zwaar gehypothekeerd. Over een lengte van 1700 m (ter hoogte van grenspaal 93 tot 97) kan de zoekzone voor natuurverbinding niet meer behouden (uitgebouwd) worden als natuurverbinding, gezien de bestemming bedrijventerrein met watergebonden karakter geen of bijzonder weinig ruimte voor natuur toelaat in de kanaalzone.

In bijlage 1 worden de adviezen, bezwaren en opmerkingen weergegeven zoals deze ingediend werden door de belangrijkste openbare besturen in het kader van het openbaar onderzoek.

(Bron: Advies Vlaamse Commissie Ruimtelijke Ordening, 23 mei 2006, dossier 228)

Het Bijzonder oppervlaktedelfstoffenplan voor de Vlaamse Leemstreek werd niet afgewacht.

Voor de GRUP Leemontginning werd geen plan-MER opgemaakt.

Op 22 juli 2009 werd een project-MER "Ontginning van 3 gebieden in Haspengouw door CVBA Leembank - Uitbreiding Grenspaal 84, Grenspaal 96 en Lafelt" goedgekeurd door de Dienst MER. Hierin zijn de nieuw te ontginnen gebieden vervat ter hoogte van grenspalen 94-95-96-97, inclusief de kanaaltaluds tussen 93 en 97.

De betrokken openbare besturen hadden belangrijke opmerkingen bij dit GRUP. Deze hadden voor een deel te maken met het feit dat de leemontginning een hypotheek legt op de aanleg van een natuurverbingszone door het Zouwdal.

Reservatiezone Cabergkanaal

In het gewestplan (VL) was een zone voor erfdiensbaarheid opgenomen, die hernomen werd in het GRUP Leemontginning als "reservatiezone Cabergkanaal" (15,7 ha).

Het Cabergkanaal, met een lengte van ca. 4 km, zou het Albertkanaal in Lanaken en het Julianakanaal in Maastricht met elkaar moeten verbinden. Deze verbinding was voorzien in het Traktaat tussen België en Nederland in 1863. Het Secretariaat-generaal van de Benelux deed laatst nog een onderzoek naar het nut van die waterweg en gaf op 17 maart 2010 aan de Belgische minister van Mobiliteit en Openbare Werken het advies om het tracé definitief te schrappen.

Als het advies gevolgd wordt kunnen de plannen van het grensoverschrijdende industrieterrein Albertknoop uitgevoerd worden en wordt de Zouwdalcorridor niet meer door midden gesneden door het Cabergkanaal.

Ook in het Bestemmingsplan Lanakerveld van de gemeente Maastricht is (vaststelling 2002-05-28) is de eerdere reservering ten behoeve van het Cabergkanaal opgenomen. Bebouwing mag niet worden opgericht, andere voorzieningen (bv opslag) mogen wel worden gerealiseerd.

Economisch Netwerk Albertkanaal (ENA)

In het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen werd het Albertkanaal samen met de E313 aangeduid als drager voor verdere economische ontwikkeling. De uitbouw van het Economisch Netwerk Albertkanaal (ENA) vloeit hieruit voort. De Vlaamse Regering heeft bij haar beslissing van 23 april 2004 een aantal terreinen langs het Albertkanaal aangeduid voor de vestiging van nieuwe industrie. In het Maasbekken gaat het om het terrein Lanakerveld te Lanaken. Het Lanakerveld maakt deel uit van het grensoverschrijdend bedrijventerrein "Albertknoop" met Maastricht. Beide gemeentebesturen stellen momenteel een gebiedsgericht strategisch plan op, gefinancierd door beide provincies Limburg (B en NL).

Gewenste ruimtelijke structuur landbouw, natuur en bos

(overgenomen uit Ruimtelijke visie voor landbouw, natuur en bos regio Haspengouw en Voeren, mei 2005)

- *Het Albertkanaal speelt als hydrografisch element een belangrijke structuurbepalende rol in het landschap en is een verbindingselement tussen Kempisch Plateau en Jekervallei. Behoud van de herkenbaarheid van het element staat centraal bij ruimtelijke ingrepen, o.a. door het bouwvrij houden van bermen. De steile taluds en de 'kippen' (ophogingen ontstaan bij het uitgraven van het kanaal tussen Kesselt en Briegden) langs het diep ingesneden Albertkanaal zijn structurende reliëfelementen die als landschappelijk element behouden moeten blijven.*

- *Het kanaal en de bermen met specifieke habitats en de kalkrijke graslanden van de Tiendeberg en het plateau van Caestert hebben een belangrijke ecologische waarde die in stand gehouden moet worden. Vanuit het ruimtelijk beleid worden de meest ecologisch waardevolle gebieden opgenomen in natuurgebied.*

- *De economische functie van het Albertkanaal (transportfunctie, locatie voor watergebonden bedrijventerreinen) moet gegarandeerd blijven. Regionale bedrijventerreinen voor watergebonden bedrijven in functie van het Economisch Netwerk Albertkanaal vrijwaren de landschappelijke en natuurlijke verbingsfunctie van het kanaal.*

Gemeentelijk Structuurplan Lanaken

(versie juni 2008, voorlopig aangenomen gemeenteraad van 28/08/2008)

In het richtinggevend deel (kaarten 19 en 22) wordt het van het Zouwdal (inclusief kop) aangegeven als buffer tussen het industriegebied Europark (Lanaken en Maastricht) en de bebouwing van Maastricht. Ook een lokale openruimteverbinding wordt ingetekend op de grens Lanaken-Maastricht.

In het bindend deel wordt de Albertknoop met o.a. Europark, de nieuwe terreinen voor watergebonden en regionale bedrijvigheid, de nieuwe spoorweg en het Zouwdal en de groene assen geselecteerd als hoofd- en deelruimten.

De provinciale NVB 21 Bilzen, Lanaken, Riemst, tussen Hoge Kempen en Sint-Pietersberg wordt niet overgenomen op de kaarten Natuurlijke infrastructuur en de kaarten van de deelruimten. Er wordt wel een provinciale natuurverbinding meer westwaarts ingetekend (Veldwezelt – Gellik) over het Albertkanaal.

Bestemmingsplannen stad Maastricht

Bestemmingen Zouwdalcorridor: overlap tussen aflijning volgens Zouwdalstudie (Bureau DS-Landschapsarchitecten, 2005) en de Bestemmingsplannen Lanakerveld en Malberg - Oud Caberg van de gemeente Maastricht (NL)

Bestemmingsbepalingen		Oppervlakte
Bestemmingsplan Lanakerveld 14 januari 2003		
UB	Uit te werken bedrijfsterrein	4,5 ha
UW	Uit te werken woondoeleinden	4,8 ha
AG	Agrarisch gebied	76,2 ha
AB	Agrarisch bouwblok	0,3 ha
W	Woondoeleinden	0,7 ha
V	Verkeersdoeleinden	1,0 ha
SP	Spoorwegdoeleinden	(aangrenzend)
	Reservering Cabergkanaal	(overlappend 21, 0 ha)
Bestemmingsplan Malberg en Oud Caberg 20 juni 2006		
Ag	Agrarisch gebied (met 2,4 ha wijzigingsbevoegdheid)	16,7 ha
Ag (vt)	Volkstuinen	3,7 ha
SR	Sport en recreatieve doeleinden (met wijzigingsbevoegdheid)	4,8 ha
G	Groen en watervoorzieningen	4,2 ha
Totaal		116,9

Het bestemmingsplan Lanakerveld voorziet ter hoogte van het Zouwdal en ter hoogte van de aansluiting met het Wandal (Heserwater) "Agrarisch gebied". De breedte van dit agrarisch gebied bedraagt tussen de volkstuinen en het uit te werken industrieterrein 245 à 290 m (zie hiervoor verder) en oostelijk van de hoek van Oud Caberg (oostelijk van de Van Akenweg) ca. 460 m. De gronden aangewezen voor agrarisch gebied zijn bestemd voor volgende doeleinden:

- agrarische doeleinden met overwegend kleinschalig karakter;
- behoud, herstel en ontwikkeling van de aanwezige ecologische, landschappelijke en cultuurhistorische waarden;
- bosaanleg

en ondergeschikt voor extensief recreatief medegebruik, ontsluitingswegen; nutsvoorzieningen, waterberging en afvoer en additionele voorzieningen.

De scheiding tussen het agrarisch gebied en het gebied "Uit te werken bedrijfsterrein" is een volledige rechte lijn van 1850 m. Deze rechtlijnige scheiding wordt in de Zouwdalstudie hertekend tot een gekartelde rand van bedrijfspercelen en groenbuffers.

Het deel tussen de Van Akenweg en de Brusselse weg wordt grotendeels bestemd voor "Uit te werken Woondoeleinden".

De bufferzone in de Zouwdalstudie werd ingetekend op de grens van het uit te werken bedrijfsterrein en uit te werken woondoeleinden, zodat in totaal ca. 9 ha buffer gelegen is in deze laatste genoemde bestemmingen.

Zuidelijk grenzend aan de spoorlijn (zone voor "Spoorwegdoeleinden") wordt een zone voorzien van ca. 25 m voor "Verkeersdoeleinden" ter ontsluiting van het industrieterrein. Hier wordt, indien geen milderende maatregelen genomen worden, een grote barrière gecreëerd tussen het Zouwdal en de aansluiting op de bermen van het spoortracé en het achterliggend gebied.

Tussen de spoorweg en de Brusselse weg voorziet het bestemmingsplan "Agrarische doeleinden" (agrarische doeleinden met extensief medegebruik) en "Agrarische bouwblokken".

Het bestemmingsplan Malberg en Oud Caberg neemt voor het Zouwdal de grote lijnen van de Zouwdalstudie over: kartelmotief in diepte van de verkaveling, de zichtassen, 3 groene wiggens en randbeplantingen, netwerk van paden, recreatief medegebruik, ...

Het grootste deel ter hoogte van het Zouwdal krijgt een agrarische invulling (agrarisch gebied):

- agrarisch grondgebruik en agrarische bedrijfsvoering,
- ontwikkeling, herstel en behoud van natuur- en ecologische waarden,
- extensief recreatief medegebruik,
- ontsluitingswegen,
- (aanleg van) paden en verhardingen,
- waterhuishoudkundige voorzieningen en waterlopen,
- volkstuinten, uitsluitend in het vlak met aanduiding "(vt)".

In tegenstelling tot voorstellen in de Zouwdalstudie bestendigt het bestemmingsplan het volkstuintencomplex met deels een verschuiving in westelijke richting. Het deel dat verloren gaat aan woningbouw wordt verplaatst naar een strook ten westen van het complex, dat vroeger ook deel uit maakte van het volkstuintencomplex. De breedte van het Zouwdal tussen het volkstuintencomplex en het uit te werken industrieterrein wordt beperkt ter hoogte van het volkstuintencomplex tot 245 à 290 m.

De huidige sport- en recreatiebestemming (voetbalvelden VV Standaard) wordt voorlopig gecontinueerd. Binnen de planperiode wordt gezocht naar een alternatief. Ook hier is er nog geen uitvoering van voorstellen vervat in de Zouwdalstudie. Een "Wijzigingsgebied" werd hiervoor opgenomen: de burgemeester en wethouders zijn binnen het aangegeven gebied voor sport en recreatiedoeleinden (4,8 ha) bevoegd het plan te wijzigen in de bestemmingen: "Woongebied", "Groenvoorzieningen" en "Agrarisch gebied".

Het aansluitende voormalig tuincentrum en voormalige championkwekerij worden herbestemd naar "Groenvoorzieningen" en "Uit te werken woondoeleinden".

Grenzend aan de westhoek van de bebouwing van Malberg is er eveneens een "Wijzigingsgebied" aangegeven: de burgemeester en wethouders zijn binnen het aangegeven gebied (2,4 ha agrarisch gebied) bevoegd het plan te wijzigen in de bestemmingen: "Woongebied", "Groengebied" en "Verkeersdoeleinden".

Zouwdalstudie

Zie hiervoor kaart 2.b als bijlage.

(overgenomen uit toelichting Zouwdalstudie behorend bij collegenota van d.d. 18/3/2005, stad Maastricht)

Om basis te bieden voor de uitwerkings-, beeldkwaliteits- en verkavelingsplannen voor de nieuwe bedrijvenlocatie en de nieuwe woninglocatie in het Lanakerveld én om stedenbouwkundige vraagpunten rondom de westelijke stadsrandafroning van de herstructurering van Malberg een antwoord te bieden, is in de periode vanaf december 2004 tot nu de Zouwdalstadsrandstudie aanbesteed en uitgevoerd. Naast de noodzaak om vanuit deze studie kaders te bieden voor deze ontwikkelingsplannen, was er ook voor het Zouwdal zelf een uitwerking nodig. Dit, om het dal te kunnen laten gaan fungeren als een duurzame landschappelijke tussen stedelijke woonbebouwing aan de stadsrand aan ene zijde en -deels industriële grensoverschrijdende bedrijvigheid aan de andere zijde tot het Albertkanaal.

Verder moest de Zouwdalstudie invulling geven aan de randvoorwaarden voor natuurwaarden en natuurcompensatie, welke vanuit de diverse ontwikkelingsplannen en -projecten in samenhang spelen. De Albertknoopdiscussie is daarvan een vertaling. Het is van belang de Zouwdalstudie openbaar te maken voorafgaand aan de evaluatie van de inspraak rondom het BP Malberg, omdat de studie bij de daarbij gemaakte keuzes een rol speelt.

De keuzes van de Zouwdalstudie kunnen naar inhoud op hoofdlijnen als volgt worden samengevat:

- Het Zouwdal met zijn beoogde functies wordt vooral vormgegeven binnen groene randstructuren van wisselende breedte (15-25 meter)*
- Het resterende Zouwdalgebied met een na te streven breedte van ca. 500 meter moet voor de langere termijn zoveel mogelijk gebruikt worden en bestemd blijven voor stadsrandlandbouw; daarvoor moeten - mede om natuurbelangen en belangen van medegebruikers te dienen - specifieke afspraken over gebruik, landschapsherstel, inrichting en beheer met de betreffende landbouwers gemaakt te worden. Dit streefbeeld moet vanaf het najaar 2005 nader worden uitgewerkt in samenspraak met de aldaar nog actieve agrarische ondernemers.*
- in de lengte richting van het dal moeten binnen de groene gevarieerde rand langs bedrijvigheid aan de westzijde de diverse functies van medegebruik, zoals natuurverbindingzone, recreatieve hoofdverbinding voor fietsers en wandelaars, primaire waterafkoppeling en 1e wateropvang en zelfs landbouwontsluiting worden ingericht.*
- In de "woonbuurtenrand" van het dal worden de medegebruikfuncties ingericht, die aan die woonomgeving gerelateerd zijn, zoals "uitloopgebied in de woonomgeving", "korte buurtom-fietsroute", 1e bufferopvang ontkoppeld regenwater, tevens verbindingzone tussen de groene wiggen, die in de woongebieden vanuit het dal binnensteken.*
- de bestaande historische groene wig van Oud-Caberg wordt gehandhaafd en landschappelijk versterkt, met name door de bijzondere historische verkavelingstructuur rondom de boerderijen te versterken, zichtlijnen te accentueren, etc.*
- langs en in de historische radiale holle wegen van en naar de stad komen de gewenste ontsluitingsverbindingen in oostwestelijke richting voor fietsers en wandelaars én ook het daloverstekende landbouwverkeer, met name vanuit Oud Caberg; Voor het overige zijn ze voor gemotoriseerd verkeer vanaf de stadsranden het dal in ontoegankelijk.*
- door verbreding van de bermen langs die holle radiale wegen worden de daloverstekende natuurverbindingen versterkt; daardoor wordt aanvullend, mitigerend en compenserend (nieuwe) ruimte gegeven aan natuurbehoud en natuurontwikkeling, noodzakelijk om de ontwikkelingen in de twee locaties voor ontwikkeling in het Lanakerveld mogelijk te maken.*
- het diepste punt in de brede holte van het Zouwdal langs de huidige Zouwweg wordt in zijn oorspronkelijke functie hersteld als droogdal voor de afwatering naar de Maas en daarmee afgewaardeerd tot perceelontsluitingsweg, waar nog nodig, en verder "struinpad" voor goed geschoeide wandelaars in "goed-weer" periodes*
- de echte Zouwdalstrook in het midden van het dal wordt verder uitgewerkt tot locatiezone voor specifieke natuurontwikkelingsprojecten.*
- Er worden indicatieve keuzes gemaakt voor de inrichting en ontsluiting van het bedrijventerrein, nader uit te werken in het verkavelings- en uitwerkingsplan. De ontsluiting; daarbij is een reservering voor toekomstig doortrekken van die ontsluitingsweg uitgangspunt; Ook voor de (hoofd)aansluitingen met het Belgische verkeerswegennet worden keuzes gemaakt, welke via het Albertknoopoverleg nadere afstemming met Lanaken en andere Belgische autoriteiten vragen.*

3. NATUURWAARDEN KOP ZOUWDAL EN OMGEVING

Flora

Het Vlaams deel van het Zouwdal (exclusief kanaaltaluds) is door het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO) gekarteerd als akkerland (bl: akker op lemige bodem). Langs de wegen die het gebied doorkruisen groeien algemene akkerkruiden.

Het kanaaltalud (kt) is als biologisch waardevol aangeduid. Het talud werd na de verbredingswerken van het Albertkanaal heraangelegd. Men vindt er kensoorten van kalkrijke substraten. Plaatselijk staat er wilgen, zomereiken, robinia's, vlier en braam.

Vooraf de mesofiel hooilanden (hu-ecotopen) zijn waardevol tot zeer waardevol. Het betreft hier kalkrijke vormen van glanshaverhooiland, vormen die een aantal soorten gemeenschappelijk hebben met kalkgraslanden. Een aanzienlijk aandeel van de taluds is verbost of verstruweeld en daardoor botanisch minder waardevol. De vlakke delen naast het jaagpad zijn getypeerd als hu, ze zijn bloemrijk en bevatten veel vlinderbloemigen. De open delen van de taluds zijn nog soortenrijker en zijn daarom getypeerd als hu+.

Het oostelijke talud bevat dezelfde biotopen als het natuurontwikkelingsgebied op de westelijke kanaaloever, dat afgebakend is als deel van het habitatrichtlijngebied BE2200042 "Overgang Kempen – Haspengouw".

Vlinders

De taluds van het Albertkanaal tussen Kanne en Bilzen herbergen een uitzonderlijk belangrijke vlinderfauna en behoren zonder twijfel tot de topgebieden van Vlaanderen. Voor 4 rodelijstsoorten, met name Boswitje, Bruin dikkopje, Dwergblauwtje en Klaverblauwtje, vindt men hier de enige, zonetoch de belangrijkste populatie in Vlaanderen. Opmerkelijk is dat de 4 soorten als waardplant één of meerdere klaversoorten gemeen hebben: Wondklaver, Rode klaver en Gewone rolklaver. Voor Dwergblauwtje en Klaverblauwtje zijn de populaties groot. De kanaaltaluds zijn voor deze soorten een zeer belangrijk leefgebied, maar daarnaast ook van groot belang als corridor voor rekolonisatie van het Kempens plateau en Nederlandse gebieden (zoals in diverse Nederlandse publicaties wordt aangegeven). Dat de kanaaltaluds reeds een zeer belangrijke functie vervullen als corridor is overduidelijk. Het Klaverblauwtje en Bruin dikkopje zijn in de hoogste aantallen ter hoogte van de geplande afgravingen, resp. ten noorden van dit gebied aanwezig. Ze hebben zich dus al over een afstand van vele kilometers via de kanaalbermen verspreid, vermits de waarschijnlijke bronpopulaties zich in Wallonië situeren.

Vogels

Op de kanaaltaluds zijn Grasmus en Geelgors de meest opvallende soorten. Voor deze soorten is de vegetatiestructuur momenteel dan ook nagenoeg perfect: tamelijk open gebied met hier en daar boomgroepjes en struweel. Bovendien liggen weilanden en akkergebieden tegen de taluds aan, zodat op korte afstand van elkaar diverse habitats voorkomen. Graspieper komt in de aanliggende weides voor.

In de aanliggende open akkergebieden komen Patrijs, Kievit, Veldleeuwerik en Gele Kwikstaart voor.

Het Albertkanaal en het aangrenzende taluds vormen een corridor die een belangrijke functie kan vervullen in de migratie van vogels. Vooral voor de Geelgors is deze zone belangrijk.

De taluds zijn vooral belangrijk voor soorten van het kleinschalig agrarisch cultuurlandschap, dat bestaat uit overgangen van meerdere biotopen (struweel – grasland – weide – akker) op relatief korte afstanden. Soorten als Roodborsttapuit, Geelgors en Patrijs zijn hiervan typische voorbeelden.

Amfibieën en reptielen

Rugstreeppadden, ook larven, werden waargenomen bij tijdelijke plassen op het terrein van de Steenfabriek Heylen op de grens met Nederland (waarnemingen H. Hesemans, juli 2007 in Waarneming.nl).

Gladde slang komt in de omgeving van de Tiendenberg (Hyla-exkursie 2009).

Hazelworm komt voor op Tiendenberg, Sint-Pietersberg en de Hoge Fronten.

Levendbarende hagedis: talud Albertkanaal (uiterst belangrijke migratieroute tussen Kempen en Haspengouw).

Muurhagedis: Hoge Fronten in Maastricht en spoorwegbermen goederenspoor Lanaken – Maastricht (Nederlands grondgebied).

Zoogdieren

Dassenburchten komen 1 km zuidelijker voor op de taluds van het Albertkanaal of in de directe omgeving ervan. De dassen aanwezig ten westen van Dousberg zouden regelmatig foerageren op het talud van het Albertkanaal (E. Dupae). Ook Vos en Wezel werden waargenomen in het Zouwdal (Waarneming.nl en waarnemingen.be, 2009).

Ook voor de Hamster vormen de uitgestrekte akkergebieden van Zuid-Limburg een belangrijk potentieel leefgebied. De soort kwam een aantal jaren geleden nog voor 4 km zuidoostelijk voor tussen Lafelt en Vlijtingen.

In totaal werden 6 soorten Gewone dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis, Meervleermuis, Watervleermuis, Rosse vleermuis, Laatvlieger en de soortengroep Gewone / Grijsz grotvleermuis waargenomen bij zomeronderzoek in het gebied rond Briegdendok.

Verder hebben de mergelgrotten ten zuiden van het projectgebied een grensoverschrijdend belang als winterverblijfplaats voor duizenden vleermuizen en vormen het kanaal en de kanaaltaluds belangrijke verbindingselementen voor vleermuizen die tussen hun winter- en zomergebieden migreren.

Ecologische corridor

Voor vogels, vlinders, vleermuizen, das en mogelijks andere (zoog)dieren vervullen de taluds een verbindingfunctie tussen zomer- en winterverblijfplaats, foerageer – en slaapbiotioop of fungeert het talud als migratiecorridor van bestaande populaties in noordzuidelijke richting.

In de omgeving van het Zouwdal zijn twee assen zijn het gehele jaar door voor vleermuizen belangrijk. Dit zijn enerzijds de Zuid-Willemsvaart en haar verbindingen met de Maas (Verbindingskanaal) en anderzijds de as die de spoorlijn, het spoorwegemplacement, de Binnenkom, de Lage Fronten en de Hoge Fronten verbindt. De Hoge Fronten zijn tenslotte vooral belangrijk in de herfst en in de winter. Vermoedelijk wordt het Belvédère-gebied ook gebruikt als een soort 'halte' of 'étappe' voor dieren net voor en nét na de winterslaap

4. EFFECTEN LEEMONTGINNING EN REALISATIE NABESTEMMINGEN, MILDERENDE MAATREGELEN EN HERSTSTRUCTURINGSPLAN

(cfr. project-MER Ontginning van 3 gebieden in Haspengouw door CVBA Leembank, 2009)

Fasering- en uitvoeringsalternatieven leemontginning zie hiervoor kaart 4 als bijlage.

EFFECTEN

Ecotoopverlies

De uitvoeringsalternatieven behelzen, naast de volledige leemontginning van de Kop van het Zouwdal, de afgraving van het hele talud zoals ook voorzien in het GRUP Leemontginning (5,3 ha), het talud met uitzondering het talud gelegen ter hoogte van het Zouwdal (4,2 ha) en het talud enkel ter hoogte van het nieuw te ontginnen gebied (3,0 ha).

Zie hiervoor kaart 2 in bijlage.

Door de leemontginning is er een direct verlies van 34,4 ha minder waardevolle ecotopen (akkers) en een verlies van 3,0 ha, 4,2 ha of 5,3 ha talud - met resp. met 1,0 ha, 1,7 ha of 2,5 ha waardevolle of zeer waardevolle ecotopen - volgens het gekozen uitvoeringsalternatief te noteren.

De 3 uitvoeringsalternatieven hebben een belangrijk negatief effect omwille van het verlies van de waardevolle tot zeer waardevolle soortenrijke ecotopen met talrijke zeldzame soorten en indicatoren van kalkrijk substraat. Bij het uitvoeringsalternatief met afgraving van 3,0 ha talud is de oppervlakte zeer waardevol ecotoop dat hier verloren gaat is beperkt tot 0,04 ha. Dit uitvoeringsalternatief heeft vanuit ecologisch oogpunt duidelijk de voorkeur.

Omdat ter hoogte van het kanaaltalud vegetaties voorkomen die de karakteristieken hebben van de aangemelde habitats in het habitatrictlijngebied, werd een compensatievoorstel uitgewerkt.

Soortenverlies

Het verlies van leefgebied van soorten is permanent en betekent het verdwijnen van leefgebied voor volgende 3 rode lijstsoorten: Patrijs, Gele kwikstaart en Veldleeuwerik. Het effect wordt beoordeeld als belangrijk negatief effect (verdwijnen van leefgebied).

De 3 uitvoeringsalternatieven hebben ook voor vlinders een belangrijk negatief effect.

Voor das en vleermuizen is er een beperkt negatief effect te verwachten (Inkrimping van foerageergebied).

Versnippering en barrièrewerking (landschapsecologische effecten)

De afgraving kanaaltalud betekent verlies van een belangrijke natuurverbinding.

Voor vogels, vlinders, vleermuizen, das en mogelijks andere (zoog)dieren vervult het talud een verbindingsfunctie tussen zomer- en winterverblijfplaats, foerageer – en slaapbiotoop of fungeert het talud als migratiecorridor van bestaande populaties in noordzuidelijke richting.

Het verdwijnen van het kanaaltalud ter hoogte van grenspalen 96 en 93 betekent een mogelijk significant effect voor de habitatrictlijnsoorten Laatvlieger, Meervleermuis, Watervleermuis, Baard-/Brandts vleermuis, Rosse vleermuis, Ruige dwergvleermuis en Gewone dwergvleermuis.

De afgraving van het volledige kanaaltalud (zoals voorzien) leidt tot aanzienlijke ecologische verliezen, die onaanvaardbaar zijn. Voor de afgraving van slechts een deel van het kanaaltalud volgens de andere uitvoeringsalternatieven wordt de natuurverbindingsfunctie van het kanaaltalud aangetast en is compensatie noodzakelijk.

De afgraving van het kanaaltalud hypothekeert de realisatie van een groene corridor ter hoogte van Zouwdal

Volgens de Zouwdalstudie moet het Zouwdal een open agrarische zone met landschappelijke waarde blijven en dit in een minimale breedte van ca. 500 m over de volle lengte van het dalgebied. Het Grensoverschrijdend Gebiedsgericht Strategisch Plan Albertknoop bevestigt de visie voor het Zouwdal voorgesteld in de Zouwdalstudie. In het GGSP Albertknoop krijgt het Zouwdal een bufferfunctie tussen woongebied en toekomstig bedrijventerrein. Om deze Zouwdalcorridor te kunnen realiseren is enerzijds een wijziging noodzakelijk van de nabestemming in de zone gekend als "Kop van het Zouwdal" en is anderzijds de afgraving van het kanaaltalud in het zuiden van Grenspaal 93 niet verantwoord.

De realisatie van deze groene corridor ter hoogte van het Zouwdal is volgens de MER-deskundige fauna en flora een absolute noodzaak is om het verlies aan natuurwaarden ten gevolge van afgraving van het kanaaltalud die noordelijker gelegen is te compenseren. Afgraving van het volledige kanaaltalud is daarom ecologisch onaanvaardbaar.

MILDERENDE MAATREGELEN

- Mildering voor het verlies akkerbiotopen

Mildering van het belangrijk negatief verlies van leefgebied van de 3 rode lijstsoorten (Patrijs, Gele kwikstaart en Veldleeuwerik) door ontginning van het gebied is noodzakelijk en wordt ingevuld door een inrichtingsvoorstel voor de andere leemontginningsgebieden, nl. deze met agrarische nabestemming (Lafelt en Uitbreiding Grenspaal 84) waarbij een inrichting wordt beoogd die rekening houdt met de echte akkersoorten.

Visienota inzake de omlegging van de NVB 21

- Compensatie voor verlies habitats en verbindingsfunctie kanaaltalud

Het compensatievoorstel omvat een zone van ca. 5 ha gelegen binnen het nieuwe ontginningsgebied tussen grenspalen 94-95 en een zone van ca. 10 ha gelegen binnen het bestaande ontginningsgebied grenspaal 93. Deze zone komt over een met de zogenaamde "Kop van het Zouwdal" namelijk een strook van ca. 250 m breed gelegen binnen de Zouwdalcorridor cfr Zouwdalstudie.

Volgens de MER-studie bevestigde het Grensoverschrijdend Gebiedsgericht Strategisch Plan Albertknoop de visie voor het Zouwdal voorgesteld in de Zouwdalstudie.

Volgens de MER-studie wordt het totaalconcept gesteund door de provinciebesturen van Nederlands Limburg en Belgisch Limburg, de gemeentes Lanaken en Maastricht en vertegenwoordigers van het Vlaams Gewest en het Nederlands ministerie VROM, samengebracht in de stuurgroep Albertknoop.

Om deze Zouwdalcorridor te kunnen realiseren is ter hoogte van deze "Kop van het Zouwdal" een herbestemming noodzakelijk van de nabestemming watergebonden bedrijventerrein en gemengd regionaal bedrijventerrein. In het RUP werd deze nabestemming immers ingetekend tot tegen de Nederlandse grens. Een mini-RUP zal worden opgestart (cfr brief Minister Van Mechelen dd. 20/9/2006) voor deze herbestemming.

GLOBAAL HERSTRUCTURERINGSPLAN GRENSPAAL 93-96 MET OPTIMALISATIE RUIMTELIJKE FASERING

In het MER werd voor de 3 gebieden een herstructureringsplan ontwikkeld dat invulling geeft aan de nabestemming die het Ruimtelijk Uitvoeringsplan "gebieden voor oppervlakedelfstoffenwinning, delfstoffenzone Leem in Zuid-Limburg". De opmaak van deze herstructureringsplannen gebeurde in overleg met diverse betrokken partijen en via kennisoverdracht vanuit de verschillende MER-disciplines.

Het voorgestelde herstructureringsplan voorziet:

- behoud kanaaltalud thv. Zouwdalcorridor (ca. 300 m)
- behoud kanaaltalud noordelijk van corridor (ca. 420 m) zolang behoefte >950 m kaailengte voor watergebonden bedrijvigheid niet is aangetoond
- Zouwdalcorridor: opvulling tot maaiveldniveau met lemig materiaal en realisatie natuurcompensatie
- overig oppervlakte: opvulling tot herstructureringsreliëf met laagsgewijze verdichting (nabestemming bedrijventerrein)

Fasering:

- eerste mogelijkheid:
  - fase 1: zuidelijk deel (kop Zouwdal), fase 2: noordelijk deel, fase 3: middendeel, fase 4: overig kanaaltalud
- tweede mogelijkheid:
  - fase 1: noordelijk deel, fase 2: middendeel, fase 3: zuidelijk deel (kop Zouwdal), fase 4: overig kanaaltalud

De ontginning van de 'Kop van het Zouwdal' wordt gestart vóór de afgraving van het kanaaltalud en dus te wachten met de aansnijding van het talud van het Albertkanaal totdat de gewenste nabestemming van de kop (deels) gerealiseerd is.

De Zouwdalcorridor impliceert de wijziging van de nabestemming in de Kop van het Zouwdal.

In deze zone zal na ontginning de natuurcompensatie (die noodzakelijk is om het verlies aan natuurwaarden en verbindingsfunctie bij afgraving van het kanaaltalud te compenseren) worden gerealiseerd.

Behoud van deel van het kanaaltalud: minimaal thv de Zouwdalcorridor (300 m) en bij voorkeur thv het bestaand ontginningsgebied GP93.

Aanbeveling tot op te starten GRUP Kop van het Zouwdal

Het huidige ruimtelijke uitvoeringsplan legt een ontginning en herstructurering van het gebied Grenspaal 96 van noord naar zuid op. Omdat de realisatie van het compensatievoorstel ter hoogte van de Zouwdalcorridor dient te gebeuren vooraleer de ontginning van het kanaaltalud zal starten, dient in de stedenbouwkundige voorschriften bij dat GRUP de ontginning en herstructurering van de "Kop van het Zouwdal" vóór afgraving van het kanaaltalud mogelijk te worden gemaakt.

5. ANALYSE ZOUWDAL ALS ECOLOGISCHE CORRIDOR

Inrichting

In de Zouwdalstudie wordt de Zouwdalcorridor (400 à 500 m breedte bij 3100 m lengte) als open ruimte behouden en krijgt een hoofdzakelijk agrarisch gebruik met recreatief medegebruik en met aandacht voor ecologie.

Deze te behouden open ruimte loopt van het Albertkanaal en de steenfabriek Heylen tot de bebouwing van Smeermaas en de steenfabriek Gebroeders Klinkers langs de Brusselseweg in Maastricht.

Het dal wordt in de lengte begeleid door groene randstructuren van wisselende breedte. In de randen worden recreatieve en landbouwkundige ontsluiting en afkoppeling van water van het bedrijventerrein en de stadsrand ondergebracht. Het Zouwdal heeft, door de kleinschalige akkers met begroeide holle wegen, hagen en graften, een zeer grote waarde voor flora en fauna. Uitgangspunt in de Zouwdalplannen is dat de bestaande natuurwaarde gehandhaafd blijft. Versterking van natuurwaarden zal gebeuren door natuurvriendelijk gebruik van een deel van de landbouwgronden. Aan de uitwerking van de Zouwdalstudie ligt de wens ten grondslag de bestaande populatie akkervogels te handhaven.

Principe is dat ter compensatie van het verkleinen van het akkerareaal (ten gevolge van de realisatie van bedrijventerrein) de intrinsieke natuurwaarde van de resterende akkers wordt vergroot. Een aangepaste agrarische bedrijfsvoering is hiervoor vereist met onder meer de toepassing van veelsoortige teelt, akkerranden niet oogsten of maaien, tijdelijk braak laten liggen van akkers en inzaaien met groenbemesters,....

Op Belgisch grondgebied wordt het vrijhouden van de corridor (Kop van het Zouwdal) van bebouwing en de "uitplaatsing" van de steenbakkerij Heylen voorzien.

Potentiele verbindingfunctie van Zouwdalcorridor

- De oevers van de nieuwe Zouw en de groene randstructuren (16 tot 30 m breed) langs het Zouwdal zullen nieuwe ecologische verbindingzones vormen.
- De vele met elkaar in verbinding staande opgaande struweellinten zijn van grote waarde voor de flora en fauna in het gebied. Ze bieden goede migratiemogelijkheden, foerageergebieden en vestigingsplaatsen voor zoogdieren als egel, bunzing en hermelijn.
- De eisen die de das stelt aan zijn leefgebied zijn mede richtinggevend geweest bij de inrichting. Ook vleermuizen hebben baat bij de continuïteit in begroeiingen.
- De noordwestelijke Zouwdalrand is een belangrijke droge verbinding tussen het kanaaltalud langs het Albertkanaal en het spoortalud. Voornamelijk amfibieën zullen migreren via deze verbinding tussen kanaaltalud en spoortalud.
- De Zouw zelf kan ten dele ook een natte natuurverbinding vormen tussen Albertkanaal en Maas. Deze komt mogelijk in gedrang door de leemontginning en de realisatie van het lager gelegen industrieterrein. Onderzocht moet worden of het aanbrengen van een lemige dekgrondlaag in de bufferzone een milderende maatregel kan zijn voor de effecten op de waterhuishouding van de Zouw.

De Zouwdalstudie geeft niet aan hoe de aansluiting met de Maas dient te gebeuren: via "uit te plaatsen" steenfabriek Klinkers en/of via stortterrein Belvédère.

Verbinding tussen Europese habitatrictlijngebieden

Het Zouwdal kan deel uitmaken van gewenste corridor tussen Europese habitatrictlijngebieden "Basse Vallée du Geer" (W)", "Montagne Saint-Pierre" (W), "Sint-Pietersberg en Jekerdal" (NL), "Plateau van Caestert met hellingbossen en mergelgroeven" (VL), via habitatrictlijngebied "Overgang Kempen – Haspengouw" (VL) naar het habitatrictlijngebied Grensmaas (NL) en het aanliggende habitatrictlijngebied "Uiterwaarden langs de Limburgse Maas met Vijverbroek", deel Hochter Bampd (VL).

Mogelijk ook deel van corridor verder noordwaarts naar potentieel leefgebied ten behoeve van Veldparelmoervlinder in Elsloo².

Ecologische hoofdstructuur (VL) en Ruimtelijk Structuurplan Limburg (RSPL)

- VEN: taluds en de kippen ter hoogte van de westelijke oever Albertkanaal (habitatrictlijngebied)
- NVB: zoekzone voor de provinciale natuurverbinding 21 "Bilzen, Lanaken, Riemst, tussen Hoge Kempen en Sint-Pietersberg"

Ecologische hoofdstructuur (EHS) en Provinciaal Omgevingsplan (POL)

- Ecologische verbindingzones (NL): Maas, Zuid-Willemsvaart, Voedingskanaal en spoorlijn Lanaken - Maastricht (van grens tot aan De Hoge Fronten) zijn ingetekend als Ecologische verbindingzones
- Het Zouwdal is dus met uitzondering van de spoorlijn Lanaken – Maastricht niet opgenomen in de EHS of het POL

Mogelijk te verbinden habitats:

- kalkgraslanden, ruigtes, struwelen op taluds van Albertkanaal
- ruigtes en struwelen goederenspoorlijn Lanaken – Maastricht
- graslanden stortterrein Belvédère
- graslanden en ruigtes Zuid-Willemsvaart en Hochter Bampd (VL)
- graslanden en ruigtes Zuid-Willemsvaart (NL)
- Lage en Hoge Fronten Maastricht
- Maasdijken
- dijken Julianakanaal

Afstanden kerngebieden (habitatrichtlijngebieden) in vogelvlucht:

- Kempen – Haspengouw en Grensmaas: 3,3 km
- Kempen – Haspengouw en Uiterwaarden langs de Limburgse Maas: 4,0 km

Mogelijke verbindende (geleidende) elementen

- (taluds) Albertkanaal
- holle wegen Lanakerweg en Van Akenweg
- afsluitingen en actieve recreatie sportvelden en volkstuintencomplex
- goederenspoorlijn Lanaken – Maastricht
- (taluds) Zuid-Willemsvaart

Mogelijke barrières:

- Albertkanaal
- steenfabriek Heylen (momenteel grenzend met een lengte van 360 m aan het Albertkanaal, bij uitvoering RUP 490 m)
- grootschalig open akkerlandschap
- afsluitingen en actieve recreatie sportvelden (7,1 ha) en volkstuintencomplex (5,1 ha)
- goederenspoorlijn Lanaken – Maastricht (tot 1990 en terug in gebruik in 2009)
- Brusselseweg
- steenfabriek Klinkers (corridor geblokkeerd door bebouwing over ca. 200 m)
- Zuid-Willemsvaart

6. DOELSOORTEN en EISEN NATUURVERBINDING

Doelsoorten aangegeven in Zouwdalstudie

- Habitat akker- en struweelvogels
- Verbinding: reptielen, amfibieën, vlinders en zoogdieren (das, wezel, vleermuizen)

Soorten aangegeven in project-MER Leemontginning

Deze studie geeft aan dat taluds van het Albertkanaal een belangrijke verbindingfunctie hebben tussen zomer- en winterverblijfplaats, foerageer- en slaapbiotoop voor vogels, vlinders, vleermuizen, das en mogelijk andere (zoog)dieren.

Aangegeven wordt dat het verdwijnen van het kanaaltalud ter hoogte van grenspalen 96 en 93 een mogelijk significant effect betekent voor de habitatrictlijnsoorten Laatvlieger, Meervleermuis, Watervleermuis, Baard-/Brandts vleermuis, Rosse vleermuis, Ruige dwergvleermuis en Gewone dwergvleermuis.

Deze soorten moeten, gezien de compensatie, dus beschouwd worden als doelsoorten voor de Zouwdalcorridor bij afgraving van het talud van het Albertkanaal.

Gewenste doelsoorten Zouwdalcorridor (zie hiervoor ook bijlage 2)

Planten (tenminste de in 1995 genoteerde in Nederland beschermde soorten (Natuurgegevens, website provincie Limburg (NL), blok 61-17-55.

- Beemdkroon (Lanakerweg)
- Echt bitterkruid (Lanakerweg + Van Akenweg)
- Geel walstro (Lanakerweg + Van Akenweg + Zouwweg)
- Gewone agrimonie (Lanakerweg)
- Grote bevernel (Lanakerweg + Van Akenweg)
- Grote kaardenbol (Lanakerweg)
- Kleine bevernel (Lanakerweg + Van Akenweg)
- Koningskaars (Lanakerweg)
- Kraailook (Lanakerweg)
- Stijf havikskruid (Lanakerweg)
- Wilde marjolein (Lanakerweg + Van Akenweg)
- Witte munt (Lanakerweg)

Waardplanten van hierna vernoemde dagvlinders

- Gewone en Moerasrolklaver (in open plekken in droge schrale (kalk)graslanden voor Bruin dikkopje, bij zonnige bosranden voor Boswitje)
- Veldlathyrus, Vogelwikke (Boswitje)
- Rode klaver en Wondklaver (Klaverblauwtje)
- Smalle weegbree (Veldparelmoervlinder)

Dagvlinders (voor de verwijzing zie bijlage 2)

- Klaverblauwtje (Sint-Pietersberg vanaf 2000⁵⁺⁹, Hoge fronten Maastricht (1996-1997)¹⁺⁵, Zuid-Willemsvaart (2003⁸), taluds Albertkanaal Gellik⁵⁺¹⁰, westelijke talud tussen Veldwezelt en Briegden¹⁰)
- Boswitje (Sint-Pietersberg sinds 1992⁵, taluds Albertkanaal Veldwezelt, Zuid-Willemsvaart (2003, 2005, 2007⁸), ruigte binnen bosbegroeiing Kop Zouwdal, 2009¹¹)
- Bruin dikkopje (Gellik 1999¹⁰, Tiendeberg 2001-2002¹⁰, bermen Albertkanaal thv brug van Eigenbilzen 2003¹⁰, Sint-Pietersberg vanaf 2004⁵),
- Bruin blauwtje (Sint-Pietersberg, Zuid-Willemsvaart 2007⁸),
- Dwergblauwtje (Albertkanaal Vroenhoven, Briegdendok, brug Veldwezelt¹⁰, Kanne¹⁰, Sint-Pietersberg sinds 1992⁵), bermen Zuid-Willemsvaart net ten zuiden van Smeermaas 2003¹⁰)
- Veldparelmoervlinder (Zutendaal, Thier de Lanay uitgezette populatie 1996-1997, taluds Albertkanaal ten westen van Maastricht 1994, Julianakanaal Echt tot 1995 (laatste populatie in Nederland)²⁻⁴, Sint-Pietersberg 2004-2006⁹ en Tiendeberg 2006⁵)
- Sleedoorpage (Sint-Pietersberg)⁷
- Andere meer algemene dagvlindersoorten (zoals Koninginnepage, Hooibeestje, Kleine vuurvlinder), jaarlijks worden tussen 14 en 21 soorten op de monitoringsroute Zuid-Willemsvaart genoteerd. In vergelijking Sint-Pietersberg 38 soorten op 4 routes in de periode 1997-2007⁹

Reptielen:

- Muurhagedis goederenspoor Lanaken - Maastricht¹
- Levendbarende hagedis
- Rugstreppad (tijdelijke plassen steenfabriek Heylen)¹²

Akkervogels: Geelgors, Grauwe gors, Grauwe kiekendief, Grauwe klauwier, Kievit, Kwartel, Patrijs, Roodborsttapuit, Veldleeuwerik

Zoogdieren: Veldspitsmuis, Das en vleermuizen (minimaal de eerder genoemde habitatsoorten).

Type van natuurverbinding (data: T. Adriaens, 2004, INBO) in functie van de gewenste doelsoorten (gidssoorten)

ECOTOOP	DOELSOORTEN	MOBILITEIT			TYPE			TOELICHTING
		Zeer mobiel	Mobiel	Weinig mobiel	Stapstenen	Dispersiecorridors	Leefgebied-verbinding	
Akkers met zeldzame akker-onkruiden	Grauwe gors	X				X		in valleigebieden: kruidenrijke gehooide stroken langs weiden met zangposten; in akkergebieden: ruige randen met uitkijkposten in de buurt van graanvelden
	Grauwe kiekendief	X			X			
	Kievit	X			X			
	Kwartel	X			X			
	Patrijs	X			X			verspreid struweel is nodig als schuilplaats
	Veldleeuwerik	X			X			2 à 3 broedsels nodig voor op peil houden populatie, braakliggende grasakkers met eenjarige planten, open plekken in gewas, vegetatie van 0,5 m hoog, schrale grazige bermen; 8 km kwalitatieve faunaranden nodig per 100 ha
Akkers en struwelen	Sleedoornpage		X		X			corridor bestaande uit geleidende landschapselementen: hagen, houtkanten, houtwallen, bosranden en zomen
	Geelgors	X				X		dikke hagen in combinatie met insecten- en kruidenrijke ongemaaide grachten of grazige bermen; 's winters verplaatsingen langs lijnvormige landschapselementen in beekvalleien, overbrugt zelden >1km in één keer, aanleg grazige bufferstroken en houtkanten
Struwelen	Grauwe klauwier	X			X			
	Roodborsttapuit	X			X			
	Veldspitsmuis		X		X			corridor kan op verschillende manieren ingericht worden: greppels, struwelen, sloten, houtwallen, droge ruigtes. Voldoende schuilmogelijkheid in de vorm van ruigte en opgaande begroeiing is essentieel
Droge graslanden	Veldparelmoervlinder		X			X		als corridor zijn bloemrijke lintvormige elementen (oevers, bermen) al voldoende; voor geschikt leefgebied zijn bermen van 10-30 m breed noodzakelijk met een afwisseling van lage, droge graslandvegetatie met veel smalle weegbree (met liggende bladeren) en ruigere vegetatie met nectarplanten en overwinteringsplaatsen voor rupsen
Heide, graslanden	Levendbarende hagedis		X		X			verplaatst zich vermoedelijk via droge bermen, ook via kapvlaktes en holle wegen, stapstenen bestaan uit natte/droge heide, schraallanden of vochtige graslanden
Vochtige graslanden	Das	X				X		mozaïeklandschap van bosjes en struweel (opgaande begroeiing met voldoende dekking), houtwallen, vochtige graslanden (met regenwormen)
Waterrijke gebieden: eutrofe waters	Vleermuizen	X				X		allerlei lijnvormige elementen (bomenrijen, houtwallen, begroeide oevers en taluds, bosranden, zomen etc.) fungeren als corridor, afhankelijk van de soort

Ecoprofielen-Inrichtingsmodellen

Voor de inrichting van een specifieke natuurverbindingsgebieden zou men moeten kunnen uitgaan van een zo kort mogelijke lijst van soorten, die een zo breed mogelijke groep gewenste soorten representeert ("kapstoksoorten"). Daartoe wordt een kritische soort gekozen die model kan staan voor een gehele groep soorten of levensgemeenschap. De inrichtingsvereisten worden gegroepeerd in een ecoprofiel. Doorgaans verschillen ecoprofielen in hun ambitieniveau, zodat voor een natuurverbinding ook verschillende ambitieniveaus kunnen uitgewerkt worden. Voor meer informatie over de gehanteerde methode wordt onder meer verwezen naar Adriaens et al. (2004).

Potentiële gidsoorten (gewenste doelsoorten Zouwdal) en ecomodellen – inrichtingsmodellen voor natuurverbindingsgebieden met opgave literatuurbron, cfr Adriaens et al. (2007). Zie hiervoor ook bijlage 2.

Beemdkroon	Ecoprofiel Slechte verspreider planten Ecomodel bruin blauwtje en dijkflora	Broekmeyer, M. & Steingröver, E. (red) 2001 Van Eykeren, D. 2005
Gewone agrimonie	Ecoprofiel Matig verspreider planten	Broekmeyer, M. & Steingröver, E. (red) 2001
Wilde marjolein	Ecomodel bruin blauwtje en dijkflora	Van Eykeren, D. 2005
Klaverblauwtje	Ecoprofiel Klaverblauwtje	Broekmeyer, M. & Steingröver, E. (red) 2001
Bruin dikkopje	Ecoprofiel Bruine vuurvlinder	Broekmeyer, M. & Steingröver, E. (red) 2001
Bruin blauwtje	Ecomodel Bruin blauwtje en dijkflora	Van Eykeren, D. 2005
Veldparelmoervlinder	Ecoprofiel Bruine vuurvlinder Ecoprofiel Bruine eikenpage	Broekmeyer, M. & Steingröver, E. (red) 2001 Broekmeyer, M. & Steingröver, E. (red) 2001
Sleedoorpage	Ecoprofiel Sleedoorpage	Broekmeyer, M. & Steingröver, E. (red) 2001
Baardvleermuis	Model Baardvleermuis en Sleedoorpage	Kongs, T. & Van Eykeren, D. 2006
Rugstreeppad	Ecomodel Boomkikker Model droog kralensnoer Model Grauwe gors en Geelgors Model Hagedis	Dautzenberg, A. 2003 Kongs, T. & Van Eykeren, D. 2006 Provincie Gelderland 2006
Geelgors	Model Veldleeuwerik en Geelgors	Van Eykeren, D. 2007
Grauwe gors	Model Grauwe gors en Geelgors Model Grutto	Kongs, T. & Van Eykeren, D. 2006 Van Eykeren, D. 2007
Roodborsttapuit	Model Hagedis	Provincie Gelderland 2006
Veldleeuwerik	Model Veldleeuwerik en Geelgors Ecoprofiel Boommarter Ecoprofiel Das	Van Eykeren, D. 2007 Broekmeyer, M. & Steingröver, E. (red) 2001 Broekmeyer, M. & Steingröver, E. (red) 2001
Das	Model Das	Provincie Gelderland 2006
Meervleermuis	Model meervleermuis	Van Eykeren, D. 2007

7. UITWERKING VAN DE PROVINCIALE (ROBUUSTE) NATUURVERBINDING(EN)

Op basis van het programma TOVER - Toetsing en Ontwerp VERbindingszones (ontwikkeld door Alterra in samenwerking met Wageningen Software Labs), ook onderdeel van het Handboek Robuuste Verbindingen (Broekmeyer, M. & Steingröver, E. 2001), kunnen robuuste verbindingen ontworpen worden voor verbinding van meerdere ecosysteemtypes. Het programma kan ook gebruikt worden om provinciale verbindingzones te ontwerpen, voor zover de gekozen ecoprofielen kenmerkend zijn voor de ecosysteemtypen die voorkomen in de indicatieve robuuste verbindingen.

Voor vlemuisen werden geen verbindingzones in TOVER ontworpen worden, gezien deze soorten niet direct gebonden zijn aan bepaalde ecosysteemtypes en ook een zeer grote mobiliteit hebben.

Voor de concrete uitbouw van de Zouwdalcorridor zie kaart 7.

Aannames

- Er wordt gekozen voor toetsing van de verbinding voor 3 parallelle (provinciale) natuurverbindingen van 3 ecosysteemtypes: "grasland", "struweel en zoomvegetaties van zand" en "bos, struweel en zoomvegetaties".
- Vleermuissoorten maken voor hun verplaatsing gebruik van de elementen van de "struweel en zoomvegetaties van zand" en ook van de "bos, struweel en zoomvegetaties".
- Matige Verspreiders en Slechte Verspreiders (planten) behoren eveneens tot deze 3 ecosysteemtypes
- De taluds van het Albertkanaal vormen een sleutelgebied.
- De spoorlijn Lanaken-Maastricht en de Zuid-Willemsvaart (= Ecologische verbindingzone) vormen de verdere verbinding met de Maasvallei (= Ecologische hoofdstructuur) en dus sleutelgebied zodat er een afstand van 2,5 km (via noordelijke rand) tot 3,0 km (via de zuidelijke rand overbrugt moet worden).
- Oppervlakte Zouwdal: 145 ha (115 ha Nederlands en Vlaams grondgebied 30 ha)
- Momenteel aanwezige natuurlijke infrastructuur: holle wegen en een talud: 0,5 ha
- Deel van de corridor dient te fungeren als buffergebied tussen industriële bedrijvigheid, landbouw en stedelijke wonen en dient opgenomen te worden in het buffergebied van de bedrijvenzone en bij de nieuwe / te vernieuwen bebouwing Malberg – Oud Caberg. (een oppervlakte overeenkomend met gemiddeld 32 m x 2500 m + 32 m x 3000 m = 17,6 ha). Dit komt overeen met de in de Zouwdalstudie voorziene groene randstructuren van wisselende breedte: 7 ha noordelijk en 9 ha zuidelijk van het Zouwdal.
- Grootste deel van de graslanden te beheren door de betrokken landbouwers.
- De in het MER Leemontginning voorziene compenserende maatregelen voor verlies habitats kanaaltalud: ca. 5 ha gelegen binnen het nieuwe ontginningsgebied Grenspaal 96 en een zone van ca. 10 ha gelegen binnen het bestaande ontginningsgebied Grenspaal 93.
- Haalbare oppervlakte natuurfunctie (corridor en stapstenen): ca. 50 - 80 ha.
- Gezien de uitplaatsing van de volkstuintencomplex niet gepland wordt en de uitplaatsing van het sportterrein problematisch is (zie hiervoor het bestemmingsplan Malberg - Oud Caberg), wordt ook een uitvoeringsalternatief voorgesteld dat wat begrenzing aangaat niet de contouren en groenstroken volgt zoals die voorgesteld waren in de Zouwdalstudie, maar wel de begrenzing van het agrarisch grondgebruik (volkstuintencomplex uitgesloten) en de ruimte voor groenvoorziening, zoals vastgelegd in de bestemmingsplannen van Maastricht.

Toetsing

- Een parallelle uitbouw van 3 verbindingen (naast elkaar) voor 3 ecosysteemtypes is gezien de beperkte oppervlakte niet mogelijk.
- Er wordt voor 2 ecosysteemtypes gekozen: "Grasland" en "Struweel en zoomvegetatie" en dus niet om een verbinding uit te bouwen voor het ecosysteemtype: "Bos, struweel en zoomvegetatie van klei". Sleedoornpage, doelsoort voor dit laatste vegetatie type is daarbij ook een doelsoort voor "Struweel- en zoomvegetaties". De 2 ecosysteemtypeverbindingen worden parallel naast elkaar opgebouwd.
- Voor vlemuisen volstaat het ecosysteemtype "Struweel en zoomvegetatie" als verbindingselement.
- Getracht wordt om van deze 2 ecosysteemtypes de meest eisende ecoprofielen uit te bouwen: met name voor de ecoprofielen Bruine eikenpage (ten behoeve van Sleedoornpage) en Bruine vuurvlieder (ten behoeve van Bruin dikkopje en Veldparelmoervlieder). De verbindingen worden van het type: "Corridorverbinding".

- De uitbouw van een sleutelgebied (opp. ca. 56 ha) binnen de Zouwdalcorridor (voor de 3 vlinderecoprofielen die slechts 2 km overbruggen) is niet mogelijk. De nodige oppervlakte voor uitbouw van de natuurverbinding voor één ecosysteemtype loopt dan op tot 77 ha of de helft is van de Zouwdalcorridor. Geopteerd moet worden met een minder optimale oplossing: geen sleutelgebied maar met 1 of 2 stapstenen meer.

Hierna wordt een scenario met 7 ecoprofielen getoetst voor mogelijke uitwerking in het Zouwdal.

ECOPROFIEL (doelsoorten zie vorige tabel)	BRUINE EIKENPAGE (Sleedoornpage)	BRUINE VUURVLINDER (Bruin dikkopje Veldparelmoervlinder)	SLEEDOORNPAGE (Sleedoornpage)	KLAVERBLAUWTJE (Klaverblauwtje)	MATIGE VERSPREIDERS	SLECHTE VERSPREIDERS	DAS
Ecosysteemtype	Struweel en zoom-vegetatie zandgrond (met klein water)	Grasland (met klein water)	Bos, struweel en zoom-vegetatie van klei	Grasland (met klein water)	Diverse	Diverse	Diverse
ONTWERPPARAMETERS VOLGENS DE ECOPROFIELEN VOLGENS TOETSING EN ONTWERP VERBINDINGSZONES							
Type van verbinding	Corridorverbinding			Stapsteenverbinding		Leefgebied-verbinding	Corridor-verbinding
Breedte dispersiecorridor in m	25	25	25			100	100
Oppervlakte stapsteen in ha	5,5	5,5	5,5	5,5	1,0		300
Afstand tussen stapstenen in km	0,3	0,3	0,3	1,2	0,4		7,5
Aantal stapstenen tussen 2 sleutelgebieden	3	3	3	3	3		3
Oppervlakte sleutelgebied in ha	56	56	56	56	5	5	3000
Afstand tussen sleutelgebieden in km	2,0	2,0	2,0	5,0	2,0	0,5	30
Met maximale onderbreking	50	50	50	---	---	0	100
UITWERKING VOOR ECOPROFIELEN VOOR HET ZOUWDAL OVER EEN LENGTE VAN 3,0 KM							
Aantal benodigde stapstenen	3	4*	2	4			0
Aantal sleutelgebieden	1	0	0	1	4		0
Oppervlakte dispersiecorridor	4,0	4,9	0	0	29,8		30
Oppervlakte stapsteen	16,5	22	11	4			0
Oppervlakte sleutelgebied	56	0	0	5	20		0
Nodige oppervlakte voor natuurverbinding	76,5	26,9	11	9	49,8		30

* slecht 3 zoom-struweelstapstenen indien uitplaatsing van volkstuinencomplex (niet gepland) en sportterreinen niet mogelijk is

Mogelijk ontwerp (kwantitatief)

- Er wordt geopteerd voor twee corridorverbindingen, elk bestaande uit 4 langwerpige stapstenen (opp. 27 ha) in plaats van 3 stapstenen en 1 sleutelgebied (opp. 77 ha). Bij het gebruik van langwerpige stapstenen is er daarenboven nog 1 stapsteen minder nodig voor een zelfde lengte (4 i.p.v. 5 stapstenen). De tussenafstand tussen de stapstenen bedraagt gemiddeld 0,3 km.
- Voor de slechte verspreiders wordt in totaal een continue corridor en leefgebied (grasland en struweel- en zoomvegetaties) voorzien over 100 m breedte, verdeeld over 44 m in de noordelijke randzone, 12 m centraal bij de Zouwweg en 44 m in de zuidelijke randzone.
- De noordelijke en zuidelijke randzones zijn opgebouwd uit struweel- en zoomvegetaties van gemiddeld 20 m breedte met links en rechts een graslandstrook van 12 m. Links en rechts van de Zouwweg wordt een grasbufferstrook aangelegd van 6 m, indien mogelijk 12 m breed.
- Om de noordelijke en zuidelijke randzone met elkaar en met de Zouwweg te verbinden wordt ook aan de beide zijden van de dwarsende (holle) wegen, waaronder de Lanakerweg en Van Akenweg, een 6 m, indien mogelijk 12 m brede graslandstrook aangelegd.
- De akkervogels gebruiken de corridorverbinding (graslanden en zoom- en struweelvegetaties) als leefgebied. De minst eisende ecoprofielen, deze van de matig verspreiders (met 3 benodigde stapstenen van 1 ha op een lengte van 2 km) en het ecoprofiel van het Klaverblauwtje: 3 stapstenen op een lengte van 5 km – passen in het voorgestelde ontwerp.
- De grotendeels verdwenen Zouw wordt op zijn oorspronkelijke ligging hersteld voor afvoer van regenwater.
- De vleermuizen gebruiken de corridorverbinding (zoom- en struweelvegetaties) als geleiding tussen het Albertkanaal en de Maasvallei.

Samengevat wordt er gekozen voor de uitbouw van een corridorverbinding voor een aantal zeldzame en bedreigde dagvlinders en matige en slechte verspreiders (planten) bestaande uit een continue verbinding met stapstenen en voor het behoud en buffering van het bestaande ecologisch netwerk. Het geheel functioneert als een leefgebiedverbinding voor de slechte verspreiders (planten) en kleinere zoogdieren en als corridor voor grotere zoogdieren, zoals dassen.

Het geheel functioneert tevens als leefgebied van de genoemde akkervogels.

Het voorstel van ontwerp bevat: 36 ha zoom-struweelvegetaties en 43 ha graslandvegetaties, waarvan 58 ha binnen de Zouwdalcorridor en 21 ha (helft van de graslandcorridor en de volledige zoom-struweelcorridor) in de aangrenzende gebieden en bufferzones.

Verdeling Vlaanderen – Nederland

Corridorverbinding	Lanaken	Maastricht	Opp.
Graslandcorridor (bij zoom-struweel)	2,3 ha	13,8 ha	16 ha
Graslandcorridor (bij wegen)	0,8 ha	3,8 ha	5 ha
Graslandstapstenen	6,3 ha	15,7 ha	22 ha
Zoom-struweelcorridor	0,9 ha	12,7 ha	13 ha
Zoom-struweelstapstenen	5,5 ha	18,1 ha*	23 ha*
Totaal met inrichting	15,7 ha	64,0 ha	79,7 ha
Totale oppervlakte Zouwdal	21,5 ha	119,5 ha	140,0 ha

* bij uitbouw van 3 zoom-struweelstapstenen i.p.v. 4 is de benodigde oppervlakte 11,7 ha in Maastricht (totaal 17,2 ha).

Uitvoeringsalternatief indien geen uitplaatsing volkstuinencomplex en sportterrein mogelijk is

De zoom-struweelstapsteen ter hoogte van het volkstuinencomplex en sportterrein vervalt.

De bufferstrook tussen volkstuinencomplex - sportcomplex en de (nieuwe) bebouwing wordt ingericht als een zoomstruweelcorridor.

De graslandcorridorverbinding loopt via de noordelijke en zuidelijke randzone van het sportcomplex.

De groene wiggen voorzien tussen de bebouwing krijgen deels meer natuurlijker invulling als grasland en zoomstruweelcorridor (zie hiervoor verder).

Mogelijk ontwerp (kwalitatief)

Zoom- en struweelvegetatie

Ca. 50 % bodembedekking door struiken, opgebouwd uit min. 50 % meidoorn en sleedoorn in een open structuur en met geleidelijke overgangen en struiken van allerlei grootte. Overige struiken: Hondсроos, Gelderse roos, Wilg, Gewone es, Haagbeuk, Zomereik,... In de struwelen worden ook fruitbomen aangeplant. Fruitbomen trekken insecten aan, wat gunstig is voor de vleermuizen. Bovendien wordt valfruit sterk geapprecieerd door soorten als de das. Alle aangeplante struiken en bomen zijn van autochtone herkomsten.

Ca. 50 % bodembedekking met meerjarige kruidige bloemrijke vegetatie (zomen).

Graslandvegetatie

Afwisseling van lage, droge graslandvegetatie met minimale 80 % kruidige en grazige vegetatie met hoge bedekking aan nectarplanten en waardplanten: vlinderbloemigen (Gewone en Moerasrolklaver, Vogelwikke, Rode klaver, Wondklaver en Veldlathyrus) en Smalle weegbree. Ook met hier en daar een open plek.

Groenvoorziening

Indien de uitplaatsing van het volkstuincomplex en/of het sportterrein niet mogelijk is, is het noodzakelijk dat de groenvoorziening in de groene buffers en parken een meer ecologische invulling (grasland en Zoom- en struweelvegetaties) krijgen met de soorten hierboven vernoemd.

Beheer

Zoom- en struweelvegetatie

Corridors: deels ter maaien, deels hakhoutbeheer met cyclus 5 à 10 jaar.

Stapstenen: extensieve begrazing en/of 2 à 5-jaarlijks te maaien, hakhoutbeheer om de 5 à 10 jaar.

Graslandvegetatie

Corridors: gefaseerd jaarlijks te maaien, rekening houden met de bloei van Rode klaver (wijfjes van Klaverblauwtje zetten de eitjes af in de nog net niet geopende bloemhoofdjes) en groei van rolklavers (wijfjes van Bruin blauwtje zetten de eitjes een voor een af op de (bijna) eindstandige bladeren van jonge planten van Gewone rolklaver of Moerasrolklaver, die op open plekken in de lage vegetatie of op een kale bodem staan), dus niet voor midden zomer.

Stapstenen: gefaseerd te maaien en/of extensieve begrazing.

Groenvoorziening

Ecologisch (verantwoord) groenbeheer.

Mogelijke beheerders

Het beheer van de "Struweel en zoomvegetaties" (opp. 36 ha) in de bufferzones gebeurt best door de Vlaamse en Nederlandse overheden en/of door natuurbeherende organisaties.

Het beheer van de "Graslanden" (opp. 35 ha) gebeurt best door de plaatselijke landbouwers. Hiervoor worden beheerovereenkomsten 'perceelsrandenbeheer' en 'botanisch beheer' (mogelijk?) afgesloten.

De overblijvende 8 ha grasland in de bufferzones van het industriegebied en bij de bebouwing van Malberg en Oud-Caberg maakt deel uit van een ecologisch groenbeheer.

Mogelijke eigendomstatuut

De "Struweel en zoomvegetaties" (opp. 36 ha) worden eigendom van de beherende Vlaamse en Nederlandse overheden en/of door natuurbeherende organisaties.

De "Graslanden" blijven of worden eigendom van plaatselijke landbouwers (35 ha), bedrijventerreinen (4 ha) en stad Maastricht (4 ha).

Groenvoorziening

Stad Maastricht.

8. INSTRUMENTEN VOOR INRICHTING EN BEHEER (KOP) ZOUWDAL

RUIMTELIJKE ORDENING

Gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan: herziening fasering leemontginning en herziening nabestemming Kop Zouwdal (VL)

Het herstructureringsplan vervat in het project-MER impliceert de wijziging van de nabestemming in de Kop van het Zouwdal. In deze zone zal na ontginning de natuurcompensatie (die noodzakelijk is om het verlies aan natuurwaarden en verbindingfunctie bij afgraving van het kanaaltalud te compenseren) worden gerealiseerd

In het herstructureringsplan wordt tevens de aanbeveling gedaan tot het op te starten van het GRUP Kop van het Zouwdal: *“Het huidige ruimtelijke uitvoeringsplan legt een ontginning en herstructurering van het gebied Grenspaal 96 van noord naar zuid op. Omdat de realisatie van het compensatievoorstel ter hoogte van de Zouwdalcorridor dient te gebeuren vooraleer de ontginning van het kanaaltalud zal starten, dient in de stedenbouwkundige voorschriften bij dat GRUP de ontginning en herstructurering van de “Kop van het Zouwdal” vóór afgraving van het kanaaltalud mogelijk te worden gemaakt.*

Het GRUP “Kop van het Zouwdal” kan het gehele gebied nabestemmen naar een open ruimte functie (landbouw, buffergebied en/of natuurgebied), waardoor ca. 30 ha open ruimte behouden wordt.

Het gewestelijk RUP kan in de inrichtingsbepalingen de kwalitatieve benadering van de natuurverbinding weergegeven binnen de nieuwe open ruimtebestemming.

Gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan (VL) en Herziening bestemmingsplannen (NL): opheffing reservatiezone Cabergkanaal

Gezien momenteel de “Stop van Ternaaien” opgelost is en een kortere rechtstreekse verbinding met de Maas en het Julianakanaal niet meer noodzakelijk is, is het ook wenselijk deze reservatiezone te schrappen uit de ruimtelijke bestemmingsplannen. De herziening van het Verdrag tussen België en Nederland van 1961 is lopende.

Actualisatie van het Ruimtelijk structuurplan Provincie Limburg (VL): herformulering en hertekening zoekzone NVB 21

Bij de actualisatie van het Ruimtelijk Structuurplan Provincie Limburg (2011-2012) wordt de NVB 21 hertekend en geherformuleerd in NVB 21 Bilzen, Lanaken, Riemst, tussen Hoge Kempen, Maasvallei en Sint-Pietersberg.

Een hertekening (opsplitsing in 3 delen: noordelijk, westelijk en oostelijk deel) is ook nodig omwille van de lokale overlap van de huidige NVB met habitatrichtlijngebied en VEN-gebied (gelegen op linker, deels op rechteroever Albertkanaal).

De hertekende NVB 21 flankiert hierbij de habitatrichtlijngebieden en VEN-gebieden (natuurgebieden) langsheen het Albertkanaal en dient bij te dragen in connectiviteit tussen het omringende overwegend landbouwgebied en de habitatrichtlijn- en VEN-gebieden langsheen dit kanaal, naast een bijdrage in de bijzonder belangrijk geachte noord-zuidverbinding tussen Hoge Kempen, Maasvallei en Sint-Pietersberg.

De oostelijk lijn van de NVB 21 wordt hertekend tussen het habitatrichtlijngebied Plateau van Caestert (Jekervallei), lopend langsheen de rechtertalud Albertkanaal en afbuigend over het Vlaamse en Nederlandse Zouwdal, waarbij de Nederlandse ecologische verbinding Zuid-Willemsvaart en spoorweg Lanaken-Maastricht gekruist wordt en aangesloten wordt op de NVB 80 “Delen van de Zuid-Willemsvaart” en op de Maas te Smeermaas (Nederlands Habitatrichtlijngebied Grensmaas).

Zie kaart 8 als bijlage.

Provinciaal ruimtelijk uitvoeringsplan Provincie Limburg (VL): afbakening NVB 21

Het afbakenen van Natuurverbindingengebieden (NVB) gebeurt in ruimtelijke uitvoeringsplannen.

NVB zijn de ruimten waar de rol en de inrichting grotendeels worden bepaald door de natuurverbindingfunctie. Het gaat om ruimten die groter zijn dan enkel de elementen die voor die natuurverbinding (zullen) zorgen. In een natuurverbindinggebied:

- komen in de regel andere functies als hoofdgebruiker voor;
- is de natuurfunctie ondergeschikt aan de andere functies en wordt die bepaald door de aanwezigheid van kleine landschapselementen en kleinere natuurgebieden als verbinding;
- kan de natuurfunctie verbeteren en toenemen door de ontwikkeling van kleine landschapselementen.

In uitvoering van het (geactualiseerde) Ruimtelijke Structuurplan Limburg kan de provincieraad een PRUP opmaken en vaststellen voor de NVB 21 of een deel hiervan thv de Kop van het Zouwdal.

In de PRUP NVB kan het effectieve natuurverbindinggebied afgebakend worden in overdruk, kunnen de ruimtelijke doelstellingen verder uitgewerkt worden en stedenbouwkundige (bindende) voorschriften inzake de bestemming, de inrichting en/of het beheer vastgelegd worden.

Dit is enkel zinvol wanneer er geen GRUP Kop van het Zouwdal opgemaakt wordt met een herziening van de nabestemming naar een open ruimte functie (landbouw, buffergebied en/of natuurgebied) en dus de huidige industriële nabestemming behouden wordt.

Verkavelings- en stedenbouwkundige vergunningen (gemeente Lanaken)

Inrichtingsvoorschriften zijn in de Verordenende stedenbouwkundige voorschriften GRUP Leem bijzonder summier aangegeven (ook niet grafisch weergegeven). Enkel voor de nabestemming gemengd regionaal bedrijventerrein, dat niet is afgelijnd t.o.v. de nabestemming specifiek regionaal bedrijventerrein met watergebonden karakter, worden randvoorwaarden opgelegd. De afstandsregel t.o.v. vergunde gebouwen van 15 m is, gezien er in de nabijheid van de ontginning ook geen gebouwen voorkomen, zinloos.

Dit maakt dat het behoud van “een voldoende brede strook als buffergebied met natuurverbindingsfunctie voor het behoud van de natuurverbindingsfunctie en omwille van de nabijheid van de stad Maastricht”, zoals voorzien in de Toelichtingsnota GRUP Leem nauwelijks afdwingbaar in de af te leveren verkavelingsvergunningen en stedenbouwkundige vergunningen tot reliëfwijziging (leemontginning), technische werken (wegenaanleg) en bouwwerkzaamheden.

Ter info:

Inrichtingsvoorschriften cfr. Verordenende stedenbouwkundige voorschriften GRUP

Bestemming ontginning van leem	Nabestemming specifiek regionaal bedrijventerrein met watergebonden karakter	Nabestemming gemengd regionaal bedrijventerrein
Bij het ontginnen moet de ruimtelijke, landschapsecologische en milieuhygiënische impact van de ontginning op het gebied en de omgeving geminimaliseerd worden.	Bij de ontwikkeling van het bedrijventerrein moet aangegeven worden hoe de ontwikkeling gefaseerd wordt en hoe de ruimtelijke, landschapsecologische en milieuhygiënische impact op de omgeving geminimaliseerd wordt.	
De volgende randvoorwaarden worden opgelegd aan de ontginningsactiviteit: - de afstand tot de bestaande vergunde bebouwing dient tenminste 15 meter te bedragen.	----	De volgende randvoorwaarden worden opgelegd: - de ontwikkeling van het bedrijventerrein dient gefaseerd te verlopen, in de noord-zuid-richting; - ten aanzien van de bestaande woningen dient een voldoende brede strook als visueel en akoestisch buffergebied ingericht te worden, zodanig dat de hinder minimaal is; - de bufferstrook dient tevens een natuurverbindingsfunctie te vervullen.
De aanvraag van de stedenbouwkundige vergunning voor ontginning bevat de nodige informatie over hoe de ontwikkeling gefaseerd wordt, hoe de eindafwerking in functie van de nabestemming zal gebeuren, over de impact op de mobiliteit en verkeersleefbaarheid en over de toepassing van de inrichtingsbepalingen.	De aanvraag van een stedenbouwkundige vergunning moet de nodige informatie bevatten over hoe de ontwikkeling van het bedrijventerrein gefaseerd dient te verlopen, in de noord-zuid richting, over hoe de impact op de mobiliteit en de verkeersleefbaarheid, over hoe het waterbergend vermogen van het gebied zo veel mogelijk wordt behouden en hoe het overstromingsrisico beperkt wordt en over de inrichtingsvoorwaarden.	

Voor het bestaand ontginningsgebied 93, waarvan het gebied Grenspaal 96 een uitbreiding, is een stedenbouwkundige vergunningen voor reliëfwijziging d.d. 07/04/2001 van toepassing.

MILIEUVERGUNNINGEN

Provincie Limburg, Dienst Milieuvergunningen – Bestendige Deputatie (VL): milieuvergunning leemontginning

De milieuvergunningsplicht en de uitgebreide technische voorschriften van de milieuvergunning (VLAREM-wetgeving) zijn van toepassing op de ontginningsactiviteiten.

Voor het bestaand ontginningsgebied 93 zijn de volgende milieuvergunningen van toepassing:

- Milieuvergunning MB d.d. 19/10/1967 – looptijd 2015 exploitatievergunning voor ontginning baksteenaarde
- Milieuvergunning MB d.d. 07/03/1990 overdracht van exploitatievergunning
- Opvolvergunning groeve Besluit Bestendige Deputatie d.d. 06/07/2006

De nieuw aan te vragen leemontginning is voor meerdere rubrieken milieuvergunningsplichtig.

- Groeven en graverijen, uitgravingen van de industriële winning van steen, zand, grind, klei, e.d. met een totale, voor winning bestemde oppervlakte van meer dan 1 ha zijn een klasse I-activiteit volgens Vlarem II (rubriek 18.1.2).
- Het geheel of gedeeltelijk opvullen met niet-verontreinigde uitgegraven bodem [en niet verontreinigde bagger- en ruimingsspecie] van groeven, graverijen, uitgravingen en andere putten, met inbegrip van waterplassen en vijvers met een capaciteit van meer dan 10.000 m³ is een klasse I-activiteit (rubriek 60.2).

De aanvraag tot milieuvergunning wordt in geval van een klasse I-activiteit ingediend bij de deputatie van het provinciebestuur Limburg. Tijdens de vergunningsprocedure wordt advies ingewonnen bij verscheidene instanties inclusief het publiek (openbaar onderzoek). Voor inrichtingen van klasse I waarvoor een MER vereist is, dient tenminste één informatievergadering te worden georganiseerd. Op basis van de opmerkingen en adviezen oordeelt de deputatie over de vergunningsaanvraag nadat de adviezen zijn behandeld in de Provinciale Milieuvergunningscommissie.

Milderende maatregelen (maximale behoud van het talud Albertkanaal, heropvulling afgraving, compensatie verlies van waardevolle en zeer waardevolle biotopen, compensatie verlies aan akkerhabitats) dienen in de bijzondere voorwaarden te worden overgenomen.

Ter info:

Uitvoeringsalternatief 3: (behoud van het kanaaltalud ter hoogte van bestaand ontginningsgebied Grenspaal 93: enkel ontginning kanaaltalud thv de nieuw te ontginnen gebieden, realisatie ca 950 m kaailengte in functie van het watergebonden bedrijventerrein) :

in functie van de beperkte verliezen aan directe habitat en de belangrijke ecologische verliezen, met name het verdwijnen van de belangrijke ecologische verbindingssfunctie van de talud, dient er compensatie te gebeuren door een gerichte inrichting van de “Kop van het Zouwdal”. De eerste aanzet is de uitvoering van het grensoverschrijdende Zouwdalproject: inrichting van het gebied zodanig in te richten dat het een belangrijke ecologische meerwaarde krijgt. Eén van de gewenste ecologische doelstellingen is het creëren van een alternatieve verbinding tussen het Albertkanaal en de belangrijke natuurkernen gelegen op Nederlands grondgebied. Vooral voor vleermuizen is deze verbinding bijzonder relevant als migratiecorridor tussen winter- en zomerverblijfplaatsen.

Uitvoeringsalternatief 2 (behoud van het kanaaltalud ter hoogte van de Zouwdalcorridor: realisatie van ca 1.350 m kaailengte) indien aantoonbare benodigde kaailengte van meer dan 950 m:

Eenzelfde compensatie als bij uitvoeringsalternatief 3

Bijkomend dient dan echter een compensatieplan opgesteld te worden waarin bepaald wordt hoe de verliezen aan direct habitat van kanaaltaludvegetaties gecompenseerd zullen worden (minimaal 2 maal de oppervlakte van de directe habitatverliezen).

In het compensatieplan dient duidelijk aangegeven te worden hoe en waar men deze waardevolle vegetaties zal compenseren. Het meest opportuun is, conform de bepalingen uit het beheerplan voor de taluds van het Albertkanaal, thans minder goed ontwikkelde zones in het habitatrictlijngebied via een gericht beheer om te vormen naar de beoogde open graslandvegetaties. Ontbossing van begroeide taluddelen gevolgd door maaibeheer met afvoer is de te volgen weg. Eventueel vereiste compenserende bossing kan dan plaatsvinden in de Kop van het Zouwdal.

Uitvoeringsalternatief 1 (afgraving van het kanaaltalud in het zuiden van Grenspaal 93, realisatie van ca. 1.700 m kaailengte): ecologisch onaanvaardbaar, geen succesvolle compensatie mogelijk : dus niet te vergunnen

Compensatie van het verlies aan habitat voor akkervogels in de ontginningsgebieden Lafelt en Uitbreiding GP84 (agrarische nabestemming) waarbij in de geherstructureerde landbouwzones een minimale oppervlakte gereserveerd wordt voor graanteelt (bij voorkeur zomergraan) en akkerrandbeheer en het gebruik van bestrijdingsmiddelen beperkt wordt.

VERWERVING / RUILING EIGENDOMMEN

De percelen op grondgebied Lanaken tussen de Tweede Carabinierslaan en grensmaal 93 (zuidelijk deel van de Kop van het Zouwdal) zijn eigendom van de Steenfabriek Heylen. Noordelijk van de Grensmaal 93 zijn deze (deels) eigendom van De Scheepvaart (noordelijk deel).

Door de erkenning van ALBERTKNOOP als Strategisch Project in uitvoering van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen behoort een betoelaging van 40 % met een maximum van 500.000 € tot de mogelijkheden.

De grondverwerving in de noordelijke bufferzones dient te gebeuren door de Albertknoopparters, deze in de zuidelijke randzone door de Stad Maastricht.

LANDINRICHTING

Vlaamse Landmaatschappij (VLM): landinrichtingsproject ENA

De oppervlakte van de Kop van het Zouwdal is bijzonder beperkt.

Door het samenvoegen van andere noodzakelijke herinrichtingen van het buitengebied als gevolg van ontwikkeling van het Economisch Netwerk Albertkanaal.(ENA) kan er op een grootschaliger niveau een landinrichtingsproject uitgewerkt worden.

Een vergelijkbaar dossier dat recent is uitgewerkt en gerealiseerd zal worden is het landinrichtingsproject voor de Gentse Kanaalzone.

FINANCIËLE ONDERSTEUNING BEHEER

Provincie Limburg (VL): provinciale subsidiereglementen

- Provinciaal reglement subsidiëring van projecten biodiversiteit
  - Provinciaal subsidie reglement ondersteuningsovereenkomsten aan beheerders van onroerend goed met bedreigde en uitzonderlijke soorten
  - Provinciale subsidiereglement Grote Landschappelijke Eenheden (NVB - Regionale landschappen)
  - Subsidiëring aankoop door erkende terreinbeherende natuurverenigingen provincie Limburg
- Niet van toepassing gezien er momenteel (en op korte termijn) in de Kop van het Zouwdal geen bedreigde en uitzonderlijke soorten voorkomen of bijzondere natuurwaarden heeft en het terrein en de al aanwezige natuurwaarden nog sterk zullen wijzigen als gevolg van de leemontginning.

Vlaamse Landmaatschappij (VLM): vrijwillige beheerovereenkomsten

Beheerovereenkomsten (BO) kunnen alleen gesloten worden op gronden die gebruikt worden door landbouwers. In de praktijk moeten in het gebied percelen geregistreerd worden door de landbouwers die een BO zouden willen sluiten, dit zowel voor als na de ontginning. Uit de perceelsregistratie blijkt dat er momenteel in de "Kop van het Zouwdal" percelen geregistreerd worden.

Om beroep te kunnen op deze beheerovereenkomsten moet na de ontginning gebruikt worden door landbouwers die vrijwillige beheerovereenkomsten willen en kunnen afsluiten.

Gezien het momenteel niet duidelijk is of landbouwers het gebied terug (kunnen) gaan gebruiken en gezien het gebied compensatiegebied (15 ha) moet worden (geen vrijwilligheid) is het instrument vrijwillige beheerovereenkomsten van de VLM mogelijk niet toepasbaar en zeker niet op de volledige oppervlakte van de "Kop van het Zouwdal".

De huidige beheerpakketten (voornamelijk perceelsranden en KLE) zijn maar ten dele wenselijk en toepasbaar in het gebied. Botanisch beheer is niet momenteel niet toepasbaar.

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit & Stad Maastricht: GroenBlauwe Diensten

Voor het Nederlands deel van het Zouwdal kunnen regelingen (uit de catalogus) van "GroenBlauwe Diensten" uitgewerkt te worden. De catalogus van groenblauwe diensten is een overzicht van vergoedingen die overheden in Nederland mogen geven aan grondeigenaren die een groenblauwe dienst leveren buiten de Ecologische Hoofdstructuur (in de EHS is het Programmabeheer van toepassing). Deze diensten (bovenwettelijke inspanningen van grondgebruikers) kunnen gaan over natuur (ook in Ecologische verbindingzones) en landschap, cultuurhistorie, recreatie of waterbeheer. De vergoedingen zijn gebonden aan een maximum.

Er kan ingespeeld worden bij vragers (overheden) van diensten op de regionale of lokale omstandigheden en beleidsdoelstellingen. Die verscheidenheid kan tot uitdrukking komen in een andere onderhoudsfrequentie, een andere combinatie van werkzaamheden, ander materieel of een ander bouwplan. Zo kunnen bv op akkerranden diverse accenten in het beheer worden gelegd, naar gelang de hoofddoelstelling: diersoorten, akkerflora of het milieuaspect.

Volgende regelingen komen in aanmerking voor toepassing in het Zouwdal:

- 1 doelstelling natuur op landbouwgronden:

de clusters "akkers", "botanische graslanden", "graslandranden", "recreatief medegebruik",

- 2 doelstelling landschap in landbouw- en natuurgebieden:

"akkerranden", "kruidenrijke graanstroken", "hakhout", "ruigtestroken", "poel", "zomen", "hoogstamfruitbomen", "holle wegen/grubben/graftern", "onverharde wegen"

- 3 doelstelling natuur in de natuurgebieden:

de cluster "Ecologische verbindingzone (EVZ)", enkel voor de EVZ ter hoogte van de Zuid-Willemsvaart en spoorlijn Lanaken – Maastricht.

9. AANBEVELINGEN

Algemeen

- Het Zouwdal wordt op grondgebied Maastricht als natuurverbinding en buffergebied tussen bedrijventerrein ALBERTKNOOP en het woongebied van Maastricht ingericht.
- De provinciale NVB 21 wordt als verbinding tussen Hoge Kempen en Sint-Pietersberg deels verlegd van de oostelijke oever van het Albertkanaal naar de Zouwdalcorridor en zal daarbij ook functioneren als een verbinding met de Maasvallei.
- De uitbouw van de Zouwdalcorridor dient te gebeuren als een robuuste verbinding tussen enerzijds de natuur- en habitatrictlijngebieden (Vlaams Ecologisch Netwerk) langs het Albertkanaal en anderzijds de ecologische verbindingzones Maas - Zuid-Willemsvaart - Voedingskanaal - spoorlijn Lanaken-Maastricht en de habitatrictlijngebieden en Ecologische Hoofdstructuur Nederland langs de Maas.
- De robuuste verbinding Zouwdal dient een uitwerking te zijn van een systeem van corridorverbindingen bestaande uit corridors en stapstenen opgebouwd uit schrale graslandvegetaties en zoom- en struweelvegetaties.
- Onderzoek dient te gebeuren naar een mogelijke "compensatie" voor het niet afgraven van de Kop van het Zouwdal met ontginning in het "Uit te werken bedrijfsterrain" in Maastricht, waardoor een betere aansluiting kan bekomen worden tussen het eerst te ontginnen regionaal bedrijventerrein (Lanaken) en het uit te werken bedrijfsterrain (Maastricht).
- De Zouw zelf dient daarbij ook een (periodiek) natte natuurverbinding te vormen tussen Albertkanaal en Maas. Deze komt mogelijk in gedrang door de leemontginning en de realisatie van het lager gelegen industrieterrein. Onderzocht moet worden of het aanbrengen van een lemige grondlaag in de bufferzone een milderende maatregel kan zijn voor de effecten op de waterhuishouding van de Zouw.
- Bij de verdere leemontginning wordt het kanaaltalud niet of zo beperkt mogelijk afgegraven.
- De Kop van het Zouwdal wordt herbestemd en kwalitatief ingericht vooraleer een eventuele gedeeltelijke afgraving van het kanaaltalud plaats vindt.
- De aan te leggen zuidelijke groenbuffer dient deels voorzien te worden in uit te werken woongebied, deels in het agrarisch gebied. De noordelijke bufferstrook van minimaal 25 m zou best gerealiseerd worden als onderdeel van het bedrijventerrein.
- Terreinverwerving door een terreinbeherende organisatie of overheid biedt de beste garanties voor de uitbouw van de Kop van het Zouwdal. Dit behoort tot de mogelijkheden doordat de ALBERTKNOOP erkend is als Strategisch Project in uitvoering van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen (40 % betoelaging met max. van 500.000 €).

Vlaanderen, Vlaamse Regering

Opmaak van een Gewestelijk Ruimtelijk Uitvoeringsplan

- Omzetting van de "Kop van het Zouwdal" van een industriële nabestemming naar een groene nabestemming, bij voorkeur naar natuurgebied en deels naar bufferzone voor randzone op bedrijventerrein Albertknoop
- Ook een gedeelte van de als 'zone voor verwerking van delfstoffen' ingetekende onbebouwde ruimte ten noorden van de fabriek Heylen zou best worden herbestemd en toegevoegd tot de natuurverbinding van het Zouwdal.
- Schrapping fasering leemontginning zodat de compensatie eerst kan gebeuren voor de verdere ontginning
- Schrapping overdruk "reservatiezone Cabergkanaal"
- Kwalitatieve invulling van de inrichting als natuurverbinding.

Vlaamse Landmaatschappij (VLM)

Landinrichting

Gezien de beperkte oppervlakte van het Zouwdal op Vlaams grondgebied is het wenselijk dat de herinrichting van de "Kop van het Zouwdal" bekeken wordt samen met andere noodzakelijke herinrichtingen van het buitengebied ter hoogte van de nieuwe inplantingen van het Economisch Netwerk Albertkanaal.

Door upgradering naar het niveau van het ENA kan hier onderzocht worden of er op een groter schaalniveau middelen via een mogelijk landinrichtingsproject vrijgemaakt kunnen worden. Wie neemt hiertoe initiatief?

Beheerovereenkomsten

Gezien het momenteel niet duidelijk is of landbouwers het gebied terug gaan gebruiken en gezien het gebied compensatiegebied (15 ha) moet worden (geen vrijwilligheid) is het instrument vrijwillige beheerovereenkomsten van de VLM mogelijk niet toepasbaar en zeker niet op de volledige oppervlakte van de "Kop van het Zouwdal".

De huidige beheerpakketten (voornamelijk perceelsranden en KLE) zijn ten dele wenselijk en toepasbaar in het gebied. Het zou ook wenselijk zijn dat het pakket Botanisch beheer toepasbaar zou zijn.

Provincie Limburg, Dienst Ruimtelijke Ordening en Beleid - Provincieraad (VL)

Bij de actualisatie van het Ruimtelijk Structuurplan Limburg (2012) wordt de NVB 21 geherformuleerd in NVB 21 Bilzen, Lanaken, Riemst, tussen Hoge Kempen, Maasvallei en Sint-Pietersberg en hertekend.

Een hertekening (opsplitsing in 3 delen of lijnen) is ook nodig omwille van de lokale overlap van de huidige NVB met habitatrictlijngebied en VEN-gebied (gelegen op linker, deels op rechteroever Albertkanaal).

De hertekende NVB 21 flankiert hierbij de habitatrictlijngebieden en VEN-gebieden (natuurgebieden) langsheen het Albertkanaal en dient bij te dragen in connectiviteit tussen het omringende overwegend landbouwgebied en de habitatrictlijn- en VEN-gebieden langsheen dit kanaal, naast een bijdrage in de bijzonder belangrijk geachte noord-zuidverbinding tussen Hoge Kempen, Maasvallei en Sint-Pietersberg.

De oostelijk lijn van de NVB 21 wordt hertelend tussen het habitatrictlijngebied Plateau van Caestert (Jekervallei), lopend langsheen de rechertalud Albertkanaal, afbuigend over het Vlaamse en Nederlandse Zouwdal, waarbij de Nederlandse ecologische verbinding Zuid-Willemsvaart en spoorweg Lanaken-Maastricht gekruist wordt en aangesloten wordt op de NVB 80 Delen van de Zuid-Willemsvaart en op de Maas te Smeermaas (Nederlands Habitatrictlijngebied Grensmaas)..

Provincie Limburg, Dienst Milieuvergunningen – Bestendige Deputatie (VL):

Bij het verlenen van de milieuvergunning voor een van de mogelijke uitvoeringsalternatieven bij de leemontginning voor de afgraving van het kanaaltalud en akkerbiotopen moeten de compenserende maatregelen uit project-MER overgenomen worden en uitgevoerd worden binnen de Kop van het Zouwdal. Indien geen herbesteding van de "Kop van het Zouwdal" van een industriële nabesteding naar een groene nabesteding dient de compensatie elders te gebeuren.

Compensatie van het verlies aan habitat voor akkervogels dient in de ontginningsgebieden Lafelt en Uitbreiding GP84 (agrarische nabesteding) te gebeuren.

Het uitvoeringsalternatief 1 (afgraving van het kanaaltalud in het zuiden van Grenspaal 93, realisatie van ca. 1700 m kaailengte) is ecologisch onaanvaardbaar, gezien er geen succesvolle compensatie mogelijk is. Dus niet te vergunnen

Lanaken, Stedenbouwkundige vergunningen

Aflevering stedenbouwkundige vergunning overeenkomst de stedenbouwkundige voorwaarden opgenomen in het gewijzigde GRUP en afgestemd op de milieuvergunning.

**Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (NL) & Gemeente Maastricht
Subsidieregeling 'GroenBlauwe Diensten'**

Een regeling (uit de catalogus) van 'GroenBlauwe Diensten voor het Nederlandse deel van het Zouwdal dient uitgewerkt te worden voor realisatie van de Zouwdalcorridor.

Volgende pakketten komen in aanmerking voor toepassing in het Nederlandse deel van Zouwdal:

- 1 doelstelling natuur op landbouwgronden:
de clusters "akkers", "botanische graslanden", "graslandranden", "recreatief medegebruik",
- 2 doelstelling Landschap in landbouw en natuurgebieden
"akkerranden", "kruidenrijke graanstroken (hoofdader)", "hakhout", "ruigtestroken", "poel", "zomen",
"hoogstamfruitbomen", "holle wegen/grubben/graften", "onverharde wegen"
- 3 doelstelling Natuur in de Natuurgebieden:
de cluster "Ecologische verbindingszone (EVZ)".

Leembank - Heylen Bricks

Snelle afwerking van de Kop van het Zouwdal binnen de voorwaarden van de huidige vergunningen en aanleg van buffer ten opzichte van de woonwijk Malberg en inrichting van het terrein.

10. ALGEMENE CONCLUSIE

De verlegging van de NVB van de oostelijke oever van het Albertkanaal naar de Zouwdalcorridor is mogelijk onder volgende voorwaarden:

- de provinciale natuurverbinding 21 wordt hertekend en geherformuleerd,
- de Kop van het Zouwdal wordt via een gewestelijk RUP van (na)bestemming veranderd en wordt kwalitatief ingericht,
- de inrichting én het beheer van het gehele Zouwdal zowel op Vlaams (Lanakens) en Nederlands (Maastrichts) grondgebied gebeurt best als een robuuste verbinding zoals aangegeven,
- het kanaaltalud wordt best niet of slechts beperkt afgegraven om de aansluiting van het Zouwdal met de taluds van het Albertkanaal niet te hypothekeren.

Hierdoor kan er win-winsituatie ontstaan doordat het Zouwdal én als de natuurverbinding kan fungeren én voor een betere buffering zorgt tussen bedrijventerrein ALBERTKNOOP en het woongebied van Maastricht.

Visienota omlegging NVB 21

18 oktober 2010

ir Freddy Janssens

Coördinator natuurverbindingen

Provinciaal Natuurcentrum
Provinciebestuur Limburg